

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Sayın Adil Karaismailoğlu tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim.

Özgür KARABAT
İstanbul Milletvekili

Türk Hava Yolları, ülkemizin önemli marka değerlerinden biridir. Bu marka değerinin ardında binlerce çalışanın emeği ve yılların birikiminin olduğu kuşkusuzdur. Ancak pandemi döneminde havacılık sektörünün büyük yaralar aldığı ve yıllara yayılacak bir kriz içine girdiği değerlendirilmektedir. Özellikle pandeminin ikinci dalgasının başlamasıyla havacılık sektöründe yaşanan krizin daha da derinleşeceği, başta THY olmak üzere ulusal ya da uluslararası çapta pek çok şirketin ayakta kalmakta zorlanacağı, hatta iflas edebileceği öngörülmektedir. Örneğin Avrupa Pilotlar Birliği, yaptığı açıklamada salgın nedeniyle Avrupa'da işini kaybeden veya işsiz kalma tehdidi altında bulunan pilot sayısını 6 bin 500 olarak duyurmuştur.

Devletin, Pandemi sürecinde vatandaşların temel ihtiyaçlarını karşılamaktan bile uzak olduğu bir ortamda hava yolu şirketlerinin ayakta kalmasının daha da zor olacağı, şirketlerin ayakta kalmak adına küçülmeye gideceği ve buna bağlı olarak personel kıyımına yönelebileceği açıktır. Kaldı ki THY başta olmak üzere pek çok şirkette işten çıkartmalar, maaş kesintileri vb. dayatmaların olduğu kamuoyunun bilgisi dâhilindedir. Sonuç olarak çalışanlar pandeminin kurbanları olarak ilk gözden çıkarılan unsurlar olmaktadır.

THY yönetiminin, kişisel husumetlerle bazı kabin memurlarını sorgusuz sualsiz işten çıkardıkları, kimi “uyumsuz” personeli de pandemiye fırsat bilerek ücretsiz izne gönderdiği, onları adeta açlığa mahkûm ettiği bilinmektedir. İşten çıkarma yasaklarının uzatılmasıyla bu sürecin belirsizliğini koruyacağı aşikârdır. İşten çıkarma yasakları ortadan kaldırıldığında ve hâlihazırda TBMM'de görüşülen iş güvenliğini ve kıdem tazminatını ortadan kaldırmayı

hedefleyen yasal düzenleme bir arada düşünüldüğünde başta havacılık sektörü olmak üzere birçok sektörde büyük işçi kısımları yaşanacağı açıktır.

Pandemi ortaya çıktığında ekonomi uzmanları, THY'nin elinde altı aylık dayanacak bir mali kaynak olduğunu açıklamışlardır. Kuşkusuz Pandemi süreci bu süreyi fazlasıyla aşmış, daha da ne kadar süreceği belirsizliğini korumaktadır. Şirketler en kestirme yol olarak öncelikle, kabin ve yer personelinden maaş kesintileri yapmaya dolayısıyla bu süreci daha da uzatma yoluna yönelmişlerdir.

THY'de pandemi süresince işten çıkarma hazırlığı yapıldığı, ilk elde çok sayıda personelin iş akdinin sonlandırıldığı bilinmekte dahası binlerce çalışanın daha zaman içinde işinden edileceğini öngörülmektedir.

Diğer yandan sendika ve şirket patronları arasındaki toplu sözleşme süreci de hayli tartışmalı bir sürece sahne olmuştur. THY ile yetkili sendika arasında yapılan görüşmelerden başlangıçta bir sonuç alınamamış ve ardından Cumhurbaşkanı aracılığıyla imzaların atıldığı kamuoyuna açıklanmıştır. Dolayısıyla işçi-işveren veya işçi temsilcisi sendika ile işveren arasındaki *"toplu sözleşme süreci"* de adeta göstermelik bir hal almıştır. THY ve şirketin yetkili sendikası Hava İş arasında Ağustos ayında yapılan protokolün, görüşmeler sonucu değil, dayatma ile kabul edildiği izlenimi doğmuştur. Ayrıca sanki Cumhurbaşkanı devreye girerek anlaşmayı sağlamış gibi bir görüntü yaratılmıştır! Diğer yandan da Hava-İş sendikası çalışanların onayını almadan hiçbir protokolü imzalamayacağı hususunda çalışanlara söz vermiş olmasına rağmen kalıcı hak kayıpları içeren bir protokolü çalışanlarının onayını almadan imzalamakta bir beis görmemiştir.

THY ve yetkili sendika Hava-İş arasında imzalanan ve maaşlarda yüzde 30 ile 50 arasında indirim öngören protokolün ardından, İşveren tarafından, çalışanlara bir e-posta mesajı gönderildiği, buna göre protokol koşullarını kabul etmeyenlerden, iş akitlerini kendi istekleriyle feshettiklerine dair bir yazı imzalamaları istendiği bilinmektedir. 8 Eylül 2020 tarihine kadar çalışanlara süre verilen bu dayatmada pek çok çalışanın istemeden de olsa bu protokole imza attığı, imza atmak istemeyenlerin ise ücretsiz izne çıkarıldığı tarafımıza aktarılmıştır.

THY patronları ve sendikaların yazılı hale getirdikleri protokole göre 1 Eylül'den itibaren pilotların %50, kabin memurlarının %35 ve diğer işçilerin ise %30 kesintili olarak ücret alacakları kararlaştırılmıştır. Enflasyonun ve hayat pahalılığının zirve yaptığı bir dönemde

maaşlarda kalıcı ve geriye dönülemez şekilde kesintiye gidilmesi ne vicdani ne de insani bir adım olarak değerlendirilebilir.

Diğer yandan çalışanlar pandeminin başladığı 2020 Mart ayından bu yana devam eden keyfi ve belirsiz, uçuşa gidip gitmeyen belli olmadığı, kimine az kimine daha az ücret ödenen bir kaos ortamı yaşamaya devam etmektedir. Bu belirsiz sürecin en mağdur kesimlerinden olan pilotlar sıklıkla sendikal kanallardan THY yönetimiyle görüşmeye çalışsa da karşılarında bir muhatap da bulamamaktan yakınmaktadır. Aynı şekilde THY'yi "rahatsız eden" bazı pilotların uçuşlarının askıya alındığı da bilinmekte, ilerleyen zamanda ise bu personelin zorunlu ücretsiz izne çıkarıldığı bilinmektedir.

THY yönetimi bu personeli işten çıkartma yasağı sona erene kadar ücretsiz izine ayıracağını sonra da işten çıkartacağını açıkça deklere ederek niyetini belli etmiş ancak hiç bir ödeme yapılmayan bu personelin bu sıkıntılı süreci nasıl geçireceği ile ilgili hiç bir vicdani muhasebe yapma ihtiyacı duymamıştır. THY yönetimi protokolü kabul etmeyen personelin burnunu sürtmek amacıyla uzun süreli bir ücretsiz izin sürecine mahkûm ederek işten atılmadan kaynaklanacak kanuni haklarından feragat etmeye zorlamaktadır ve bu durum hiç ahlaki değildir. Ekonomik nedenlerle ücretsiz izinin dikte ettirdiği ekonomik zorluklara dayanamayacak personelin istifa ya da emekliliğe zorlandıkları gün gibi ortadadır. Bu açıkça bir dayatmadır ve personelin "kırk katır mı kırk satır mı" deyişine uygun terbiye edilmesini amaçlamaktadır.

Bilindiği gibi pandeminin ilk günlerinde dört kaptan virüse yakalanarak hayatını kaybetmiştir. Havacılık sektörü insanlarla yakın ve uzun süreli temas gerektiren bir alan olduğundan, ayrıca uçak içi olumsuz ve yetersiz havalandırma koşulları nedeniyle virüs bulaşma olasılığının yüksek olduğu bir iş kolu olarak değerlendirilmektedir. Tek bir virüs taşıyıcısının uçuşa katılmasıyla o uçuşa katılan tüm personel ve yolcuları da enfekte etme olasılığı yüksektir. Dolayısıyla riskli alanda çalışan iş kollarından birine reva görülen bu uygulamalar vicdani olamadığı hukuka da dayanamamakta, öte yandan pek yakın bir zamanda hem THY'nin uçuş güvenliğini ve kalitesini hem de şirketin değerini olumsuz yönde etkileyecektir.

Buna göre;

1. THY'nin hali hazırda aktif olarak çalışan personel sayısı kaçtır? Bunların iş kollarına göre dağılımı nasıldır?
2. Pandemi sürecinin başlamasından bu yana THY'de kaç personelin iş akdi sona erdirilmiştir? Kaç personelin sözleşmesi yenilenmemiştir? Hâlihazırda ücretsiz izne gönderilen personel sayısı kaçtır?
3. Pandemi sürecinin başlamasıyla birlikte personel maaşlarında yapılan indirim oranı ne kadardır? Bu süreç ne kadar devam etmiştir?
4. Pandeminin ardından THY yönetimi çalışan ücretlerini önce yüzde 80, sonra yüzde 90 oranında düşürdüğü bilgisi doğru mudur? Bu uygulamanın yasal dayanağı var mıdır?
5. THY'de personele dayatılan maaş kesintileri ile ilgili tarafınıza iletilmiş herhangi bir şikâyet ya da başvuru olmuş mudur? Bu konuda çalışanları korumaya dönük herhangi bir girişimde bulunulmuş mudur?
6. Yetkili sendikalar ile THY arasında imzalanan protokolü kabul etmeyen personelin ücretsiz iznine gönderilmesi ve işten çıkartma yasağı kalkana kadar bu şekilde gelirsiz bırakılmaları etik midir?
7. THY'de pandeminin ardından ücretsiz izne gönderilen personele işten çıkartma yasağı sona erdiğinde işten çıkartılacakları tebliğ edildiği halde yaşatılan bu sıkıntılı sürecin amacı nedir?
8. Aylarca maaş almayan pilotların toplum gözünde itibarsızlaştırıldığı, onlarca yıllık özverilerle çalışan pilot ve diğer hava personelinin uğradığı muameleler ülkemizin havacılık sektörünün geleceği açısından riskler barındırmakta mıdır? Bu konuda ne gibi önlemler alınmaktadır?
9. Lufthansa, British Airways gibi havayolu şirketlerinde devletlerin devreye girerek hava yolu şirketlerine destek verildiği, dolayısıyla personelin mağduriyetinin de önüne geçildiği bilinmektedir. Türkiye'de havayolu şirketlerinin geleceğine yönelik bir eylem planı hazırlanmış mıdır? Şirketlere herhangi bir destek yapılmış mıdır? Yapıldıysa bu destekler nelerdir?
10. Toplu sözleşmenin ardında THY'nin personele sözleşmeleri onaylamaları noktasında elektronik posta gönderdiği, sözleşmeyi kabul etmeyenlere baskı uygulandığı bilgisi doğru mudur? Çalışanların işsizlikle tehdit edilerek yok pahasına çalıştırılmalarını vicdani buluyor musunuz?

11. THY yönetiminin, kabin memurlarına “online” eğitimlerini tamamlayan kabin memurlarına “Eğitimler tamamlanmadı” notuyla bilgilendirme yaptığı, bu yolla personele mobbing uygulandığı ve bu yolla işten çıkarmaya zemin hazırlandığı bilgisi doğru mudur?
12. THY’nin bilgi Teknolojileri birimlerinde çalışan personelinin maaş ve çalışma koşullarında olumsuz gelişmeler yaşandığı doğru mudur? Bu nedenlerle istifa eden ya da iş akdine son verilen personel sayısı kaçtır?
13. İşverenin işçiyi ücretsiz izine çıkartarak mağdur etmesine vesile olan düzenlemelerin ortadan kaldırılması noktasında bir çalışma var mıdır?